

CASTILLON, Léonce du (ook: **du Catillon** en **Ducatillon**), drukker-uitgever, letterkundige, journalist, politiek agitator (Waregem 26 mei 1869 - Sint-Pieters-Jette 6 februari 1941).

Reeds als minderjarige was Du Castillon als drukker en uitgever te Waregem werkzaam. Dit was in de eerste plaats het geval voor Het Zondagsblad van Waereghem, waarvan het eerste nummer verscheen op 20 december 1885 en dat zich in Oost- en West-Vlaanderen tot een bekend katholiek democratisch en flamingantisch weekblad ontwikkelde;

in januari 1891 werd het blad in Ons Vlaanderen herdoopt. Van de vierde jaargang af werd Du Castillon ook drukker van

het in 1888 te Ronse gestichte Volk en Taal, maandblad over gebruiken, geschiedenis, taalkunde, enz. Verder was hij ook, sedert de eerste verschijning ervan, Allerheiligen 1893, drukker van het halfmaandelijks katholiek onderwijzersblad Christene School (Waregem). Ten slotte ontmoet men Du Castillon als drukker en medewerker van het sedert 1894 door H. Plancquaert uitgegeven blad Het Recht – Vlaamsch Katholiek Volksblad, en o.m. als medewerker van het dagblad Het Vlaamsche Volk (Brussel), van Klokke Roeland (Ninove) en van het maandblad De Klauwaart (Brugge). Uit dit alles blijkt reeds waar Du Castillon aan het eind van de 19^e eeuw ideologisch thuishoort: in een groep en beweging waar godsdienstzin, sociale bewogenheid, antisocialisme, christen-democratie en flamingantisme hand in hand gingen.

Ook als organisator en redenaar oefende Du Castillon toen grote invloed uit. In 1889 poogde hij, overigens zonder veel succes, als federatie van verenigingen tot verdediging van de taalrechten, een Zuid-Vlaamsche Bond op te richten. Belangrijk was zijn aandeel in de stichting van een katholieke Vlaamsche Bond in het Oudenaardse en daarna in die van de Zuidvlaamsche Sprekersbond. Hij was zeer actief in de door deze bonden georganiseerde zgn. Gemeentedagen, flamingantische antisocialistische meetings op het platteland. Onverdroten predikte hij op tal van land- en goudvelden en meetings de strijd voor de volkstaal, viel het socialisme aan, prees de oprichting van boerenbonden, spaar- en leenkassen, ziekenfondsen, volksbibliotheken, enz.

De Zuidvlaamsche Sprekersbond, waarvan Du Castillon stichter en ziel was, kwam definitief tot stand te Kortrijk op 11 januari 1892. Hij is verscheidene jaren bijzonder actief gebleven. Op 12 november 1892 nam die Bond het initiatief tot een congres van de in 1890 opgerichte Vlaamsche Katholieke Landsbond. Dit congres, dat te Brugge op 21-22 augustus 1893 plaatsvond en waar Du Castillon drie referaten hield, had als opzet „het programma eener Vlaamsche volkspartij in de katholieke partij zelf vast te stellen”. Men bedenke daarbij dat in het voorjaar 1893 door de gebroeders Daens e.a. geestverwanten van Du Castillon te Aalst een Christene Volkspartij was opgericht. Op het Brugs congres werd weliswaar een motie goedgekeurd om over te gaan tot stichting van „eene Vlaamsche katholieke partij”, maar daarvan kwam voorlopig niets terecht, evenmin als van de door Du Castillon c.s. gedroomde samenwerking tussen Belgische Volksbond, Boerenbond en Landsbond. Integendeel, het kwam tot een breuk met de Volksbond, en radicale flaminganten en christendemocraten als Du Castillon, Plancquaert en Adolf Pauwels volgden het Aalsterse voorbeeld.

Zo ontstond uit de Zuidvlaamsche Sprekersbond de Kortrijkse groep van daensistische christendemocraten. Du Castillon en Plancquaert werden in West- en Oost-Vlaanderen de stichters van veel daensistische kernen en in verscheidene arrondissementen stelden ze zich bij de parlementsverkiezingen kandidaat. In 1896 behaalden ze in Kortrijk bijna tienduizend stemmen en hetzelfde getal werd in 1898 in Dendermonde bereikt. In januari 1897 waren ze samen in Gent, waar Plancquaert voorzitter werd van een Vlaamsche Christene Volkspartij, en Du Castillon, o.m. met Pieter

Daens, lid van het centraal comité van die partij. Beiden drukten met Adolf Pauwels hun stempel op het congres van een Antwerpse Christelijke Volkspartij, eind december 1898. Op dat ogenblik was tevens de breuk tussen daensisme en kerkelijk gezag volledig.

Met de veroordeling van de christen-democratische „scheurmakers” begon voor Du Castillon, die minder beginselvastheid en doorzettingsvermogen bezat dan zijn boezemvriend Plancquaert, een afglijden naar het niet-katholieke kamp. Zo zocht hij in 1902 toenadering tot de socialisten, o.m. het dagblad *Le Peuple*, en daarna bij de liberalen, waar hij redacteur werd van de dagbladen *De Vlaamsche Gazet* en *Het Laatste Nieuws* (Brussel). Om deze overgang werd hij op 8 februari 1903 uit de Christelijke Volkspartij gestoten. Enige jaren later zocht hij daarmee opnieuw contact maar dat was niet blijvend.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog verbleef Du Castillon in Nederland. Aanvankelijk werkte hij er mee aan *De Vlaamsche Stem*, maar bij de crisis die dit blad in de zomer 1915 in activistisch vaarwater bracht, stond zijn naam onder het 21 Juli-Manifest van Frans van Cauwelaert en de zijnen, waarin o.m. werd bevestigd, dat de V.B. aan België's staatkundige eenheid geen afbreuk wilde doen. Toen deze Belgisch-loyale flaminganten in twee kampen uiteengingen, stond Du Castillon voortaan in dat van het zuiverste passivisme en werd hij redacteur van het belgicistische *Belgisch Dagblad* (Den Haag), waarin hij elke vorm van Vlaamsgezindheid tijdens de oorlog als activisme brandmerkte. Ditmaal was het een afscheid van de V.B. en de overgang naar het Belgisch-nationalistische kamp, waarin men hem ook na de oorlog terugvindt met zijn bedrijvigheid in Pierre Nothombs Comité de politique nationale (Komiteit voor nationale politiek).

WERKEN: Du Castillons literair werk verscheen, behalve onder eigen naam ook onder de pseudoniemen Alard de Bourghelles en Max van Vijve. Behalve talrijke artikels in voormelde bladen, notere men vooral: onder eigen naam: *Schelde, Maas en Rijn. Enige beschouwingen over de herziening der Verdragen van 1815, 1831 en 1839. Met eene kaart* (1919); - *Het land in gevaar! Vaderlandslievend spel in drie bedrijven* (1934); - Alard de Bourghelles: *Albert I, zijn leven, zijn regeering* (ook in het Frans, 1934).

LITERATUUR: L. Wils, *De oorsprong van de kristen-democratie. Het aandeel van de Vlaams-democratische stroming* (1963); - H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, IV (1965); - H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914/1939*, I (1969); - L. Wils, *Het Daensisme. De opstand van het Zuidvlaamse platteland* (1969).

REGINALD DE SCHRUYVER